

EVALUAREA ACTIVITĂȚII AGENȚIEI NAȚIONALE DE SOLUȚIONARE A CONTESTAȚIILOR (ANSC)

**ȘI PROPUNEREA RECOMANDĂRILOR
DIN PARTEA ACTORILOR IMPLICAȚI
ÎN PROCESUL ACHIZIȚIILOR PUBLICE**

Viorel PÎRVAN

www.viitorul.org

Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul”

EVALUAREA ACTIVITĂȚII AGENȚIEI NAȚIONALE DE SOLUȚIONARE A CONTESTAȚIILOR (ANSC) ȘI PROPUNEREA RECOMANDĂRILOR DIN PARTEA ACTORILOR IMPLICAȚI ÎN PROCESUL ACHIZIȚIILOR PUBLICE

Viorel PÎRVAN

**Fundația
Hanns
Seidel**

Această publicație a apărut în cadrul proiectului „Îmbunătățiri inovative în sistemul de achiziții publice din Republica Moldova prin incluziune, creativitate și practici de respectare a legislației/Innovative Improvements in the Public Procurement System of the Republic of Moldova through Inclusion, Creativity and Practices of Law Enforcement” finanțat de Uniunea Europeană și cofinanțat de Fundația Hanns Seidel - Republica Moldova.

Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) “Viitorul” este succesorul de drept al Fundației Viitorul, și păstrează în linii mari tradițiile, obiectivele și principiile de acțiune ale fundației, printre care se numără: formarea de instituții democratice și dezvoltarea unui spirit de responsabilitate efectivă printre oamenii politici, funcționari publici și cetățenii țării noastre, consolidarea societății civile și spiritului critic, promovarea libertăților și valorilor unei societăți deschise, modernizate și proeuropene. IDIS “Viitorul” reprezintă o instituție de cercetare, instruire și inițiativă publică, care activează pe o serie de domenii legate de: analiză economică, guvernare, cercetare politică, planificare strategică și management al cunoștințelor în Republica Moldova.

Orice utilizare a unor extrase ori opinii ale autorului acestui Ghid trebuie să conțină referință la IDIS „Viitorul”.

Pentru mai multe informații asupra acestei publicații ori asupra abonamentului de recepționare a publicațiilor editate de către IDIS, vă rugăm să contactați IDIS „Viitorul”.

ADRESA DE CONTACT:

Chișinău, Iacob Hîncu 10/1, 2004, Republica Moldova

Telefon: (373-22) 21 09 32

Fax: (373-22) 24 57 14

www.viitorul.org

CUPRINS

SUMAR INTRODUCATIV	5
I. TRANSPARENȚA ȘEDINȚELOR ȘI DECIZIILOR ANSC	6
II. ANALIZA DECIZIILOR ANSC	8
1. Contestațiile operatorilor economici	8
2. Statistica soluțiilor din deciziile Agenției Naționale pentru Soluționarea Contestațiilor	13
3. Respingerea contestațiilor pe motiv de tardivitate	17
4. Temeiurile de drept invocate de Agenție în motivarea deciziilor	18
5. Practicile neuniforme în deciziile/soluțiile Agenției	18
6. Activitatea completelor și consilierilor Agenției	20
III. RECOMANDĂRI	22

SUMAR INTRODUCATIV

Reformarea sistemului de achiziții publice este necesară în vederea ajustării sistemului național la standardele internaționale și racordarea acestuia la acquis-ul comunitar, potrivit angajamentelor asumate de Republica Moldova odată cu ratificarea Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană. Un proces de achiziție publică eficient presupune nu doar un cadrul legislativ corespunzător, dar și un sistem al căilor de atac funcțional și eficient în interesul tuturor actorilor, care să ofere remedii și soluții corecte în cazul unor abateri și încălcări a legislației.

În rezultatul amendării cadrului legal național privind achizițiile publice, a fost creat un nou sistem de soluționare a contestațiilor și instituită Agenția Națională de Soluționare a Contestațiilor, în calitate de organ al administrației publice de specialitate mandatat să soluționeze contestațiile cu privire la procedurile de achiziție publică.

Procesul de creare a noului organ de soluționare a contestațiilor a durat în timp, acesta și-a început efectiv activitatea din septembrie 2017, odată cu recepționarea pentru soluționare a primelor contestații depuse de către operatorii economici și emiterea deciziilor în rezultatul examinării contestațiilor.

În pofida perioadei relativ scurte de activitate, considerăm important și oportun de a realiza monitorizarea deciziilor Agenției Naționale de Soluționare a Contestațiilor. Monitorizarea deciziilor adoptate reprezintă un pas important pentru depistarea intereselor ascunse din achizițiile publice, corupției și schemelor de mimare a procesului de competiție, respectarea legislației, adoptarea deciziilor corecte și uniformizarea practicii la adoptarea soluțiilor pe marginea contestațiilor.

Procesul de monitorizare va ajuta să remarcăm anumite tendințe, probleme și lacune, să vedem tabloul general al soluțiilor adoptate, să subliniem domeniile în care au loc cele mai multe contestații, să stabilim cele mai frecvente încălcări ale legislației comise în procedurile de achiziție publică. Rezultatele monitorizării ne va ajuta să facem anumite concluzii și să formulăm recomandările necesare pentru îmbunătățirea procesului de examinare a contestațiilor și ridicarea calității deciziilor Agenției Naționale de Soluționare a Contestațiilor.

I. TRANSPARENȚA ȘEDINȚELOR ȘI DECIZIILOR ANSC

În conformitate cu art.79 alin.(6¹) din legea privind achizițiile publice nr.131/2015, Agenția Națională pentru Soluționarea Contestațiilor va organiza ședințe deschise pentru examinarea contestațiilor și va asigura publicarea pe pagina web a informației privind data și locul desfășurării ședințelor cu 3 zile lucrătoare înainte de data la care acestea vor avea loc.

Pagina web a Agenției Naționale pentru Soluționarea Contestațiilor (în continuare – Agenția) www.ansc.md conține rubrica "Comunicate" cu subrubrica "Agenda ședințelor" unde sunt plasate informații privind data și ora desfășurării ședințelor, părțile implicate în procedurile de soluționare a contestațiilor și numărul completului Agenției care va examina contestația. Deși pe pagina web nu este indicată data plasării acestor anunțuri, în rezultatul monitorizării am constatat că acestea respectă termenul stabilit de lege, fiind publicate cu 3 zile lucrătoare înainte de data la care aceste ședințe au loc.

Notăm că toate anunțurile sunt postate în ordinea cronologică unde ultimele ședințe sunt localizate în partea de sus a paginii web, fapt ce facilitează procesul de căutare. Aici remarcăm doar ne-funcționalitatea motorului de căutare al ședințelor, care cuprinde astfel de criterii ca "Arată toate", "Trecute", "Viitoare", indicate pe web doar în limba engleză.

Reprezentanții IDIS "Viitorul" au ales aleatoriu o ședință anunțată pe pagina web a Agenției pentru a asista la aceasta. Astfel, fără informare prealabilă, la 12 ianuarie 2018 reprezentanților IDIS "Viitorul" le-a fost asigurat accesul în sala de ședințe a Agenției unde au asistat la ședința programată de la ora 11.00. În speță, constatăm respectarea de către Agenție a normelor legale, deschiderea către public și asigurarea accesului liber la ședințele Agenției a tuturor persoanelor interesate.

Pagina web a Agenției conține rubrica "Contestații" cu mai multe subrubrici. Și anume, la subrubrica "Depunere contestații" găsim informații despre dreptul la contestare, există Formularul pentru depunerea contestațiilor, care poate fi descărcat în formatul "Word", precum și norme din legea nr.131/2015 referitor la termenii de contestare. În continuare avem subrubrica "Contestații în examinare" unde se indică numărul și data de intrare a contestației, numărul de ieșire, contestatarul și autoritatea contractantă, obiectul contestației, numărul și tipul procedurii, obiectul achiziției, statutul contestației și completul responsabil de examinarea contestației. La fel, notăm motorul de căutare a informațiilor după criterii precum: "Nr. procedurii", "Contestatar" și "Autoritatea contractantă". Următoarea subrubrică este destinată deciziilor adoptate de Agenție, cu un motor de căutare după "Contestatar", "Autoritatea contractantă", "Nr. procedurii", "Obiect achiziție", "Statut decizie", "Conținutul deciziei", "Elementele contestației", "Obiectul contestației".

În cadrul Mesei rotunde „Evaluarea percepției activității Agenției Naționale de Soluționare a Contestațiilor (ANSC) și propunerea recomandărilor din partea actorilor implicați în procesul achizițiilor publice”, organizate de IDIS "Viitorul" la 23 ianuarie 2018, participanții au remarcat necesitatea îmbunătățirii subrubricii "Contestații în examinare" pe pagina web a Agenției.

În ce privește deciziile Agenției, acestea sunt publicate pe web și orice persoană interesată le poate accesa și analiza conținutul acestor decizii. În procesul de monitorizare a deciziilor Agenției, publicate pe pagina web până la data de 23 ianuarie 2018, am identificat și analizat 152 de decizii.

În calitate de mijloc modern și eficient de deschidere și diseminare a informațiilor publice, pagina web a Agenției, în prezent, oferă publicului posibilitatea de a accesa informații ce se referă la ședințele și deciziile Agenției Naționale de Soluționare a Contestațiilor. La evenimentul organizat de IDIS ”Viitorul” la 23 ianuarie 2018, reprezentanții Agenției au informat despre derularea procesului de modernizare și îmbunătățire a paginii web www.ansc.md, fapt care, sperăm, va ridica și mai mult nivelul de transparență în activitatea Agenției.

II. ANALIZA DECIZIILOR ANSC

1. Contestațiile operatorilor economici

Reieșind din prevederile art.76 alin.(1) din legea nr.131/2015, orice persoană care are sau a avut un interes în obținerea unui contract de achiziție publică și care consideră că în cadrul procedurilor de achiziție publică un act al autorității contractante a vătămât un drept al său recunoscut de lege, în urma cărui fapt a suportat sau poate suporta prejudicii, este în drept să conteste actul respectiv în modul stabilit de lege. Potrivit art.77 alin. (1), operatorul economic vătămât poate sesiza Agenția Națională pentru Soluționarea Contestațiilor în vederea anulării actului și/sau recunoașterii dreptului pretins ori a interesului legitim prin depunerea unei contestații.

În rezultatul analizei celor 152 de decizii ale Agenției notăm 172 de operatori economici care au utilizat dreptul lor la contestare. Cei mai mulți operatori economici care au depus contestații sunt din mun. Chișinău – 147 de contestatari. Ceilalți 25 de operatori economici sunt amplasați geografic (adresa juridică) în 12 raioane ale țării și Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia (UTA Găgăuzia). Dintre aceștia putem remarca 5 operatori economici din raionul Strășeni, 4 din Căușeni și 3 din Sângerei.

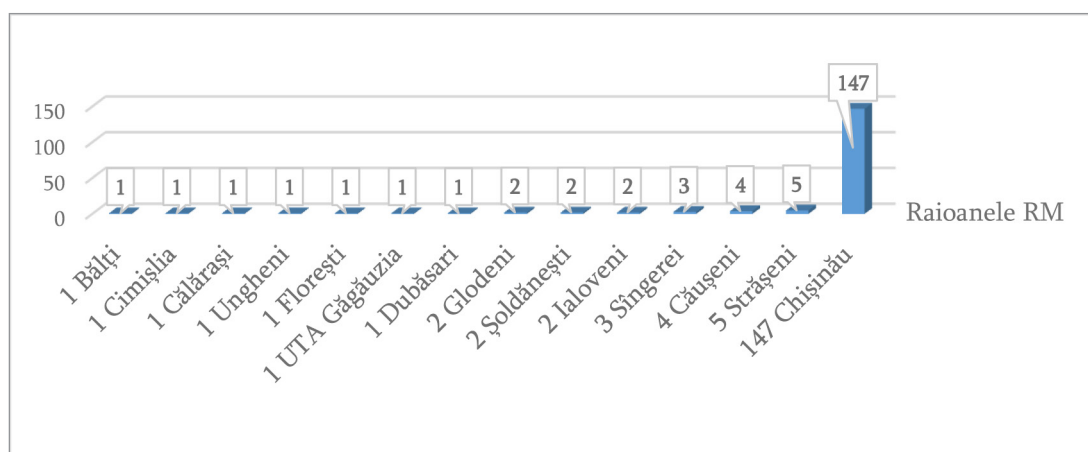

Diagrama 1. Repartizarea geografică a operatorilor economici

Numărul mare al operatorilor economici din mun. Chișinău și numărul mic al celor din alte localități ne poate indica asupra viabilității economice a agenților economici din capitală, care participă la procedurile de achiziție în toată țara, asupra procedurilor multiple care se desfășoară în mun. Chișinău, cât și asupra unor capacități reduse, fie lipsa de informații referitor la procedurile de contestare a operatorilor economici din raioanele țării.

O situație similară se prezintă și pentru autoritățile contractante, ale căror acte au fost contestate de operatorii economici. Astfel, din 152 de autorități contractante implicate, cele mai multe au fost din mun. Chișinău (112), urmate de autoritățile contractante din raionul Cahul (5), Strășeni (5), Cimișlia (4). (Diagrama 2)

Cele mai multe autorități contractante sunt din domeniul medicină (44), educație, cultură și sport (33), administrația locală (23), justiție și afaceri interne (13). (Diagrama 3)

Din analiza efectuată am constatat că într-un șir de cazuri același operator economic a depus 2 și mai multe contestații, fiind situații când un operator economic a contestat de 12 ori, un operator de 9 ori, alții au

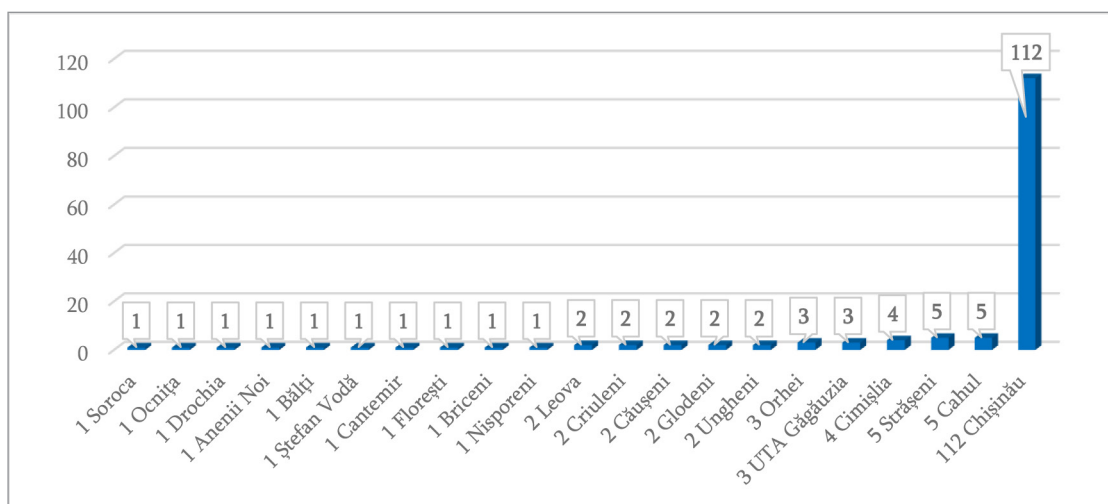

Diagrama 2. Repartizarea geografică a autorităților contractante

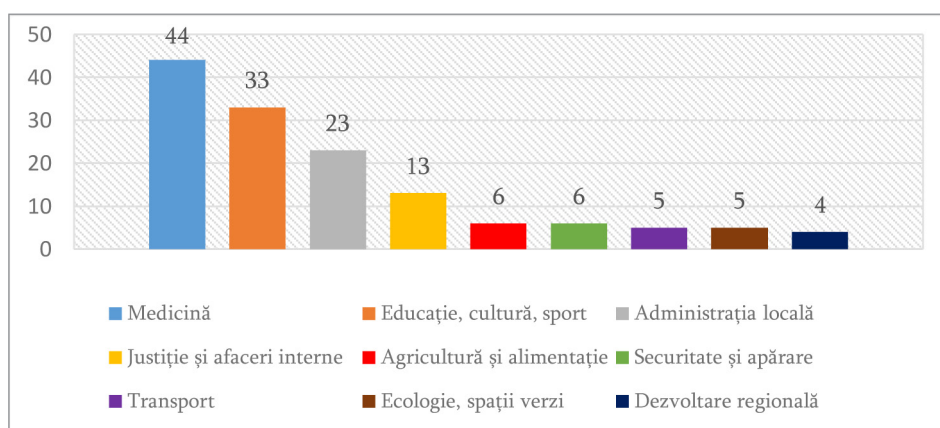

Diagrama 3. Domeniile de activitate ale autorităților contractante

depus câte 7 sau 6 contestații. Am monitorizat acest aspect pentru a elucida existența operatorilor de rea credință, care pot uza de dreptul de contestare fără un temei justificat, fie de a depista anumite aranjamente ale operatorilor economici cu Agenția pentru emiterea unor decizii favorabile.

Sub aspectul posibilității existenței unor operatori economici de rea credință, trebuie de analizat oportunitatea obligării de achitare a taxei de stat la depunerea contestațiilor. Este o idee discutată în spațiul public. O asemenea decizie poate fi luată doar după o analiză minuțioasă și doar cu consultarea tuturor părților interesate. Or, taxa de stat ar putea reduce din contestațiile de rea credință, dar ar putea reprezenta un obstacol nejustificat în accesul la soluționarea cazurilor pentru operatorii economici de bună credință și cu posibilități financiare limitate.

Deși în statele europene au fost create diferite sisteme de soluționare a contestațiilor și au fost stabilite diferite forme de acces la acest sistem, putem face anumite comparații și trimiteri la unele practici, care pot constitui puncte de reper pentru sistemul autohton.

În Bulgaria, taxele pentru examinare se stabilesc pe baza valorii estimate a achiziției: 850 leva dacă valoarea achiziției

Tabel 1 Exemple taxe contestații Europa

	Taxa
Bulgaria	850 – 4500 leva
Macedonia	100 – 400 euro (în dinari)
Polonia	3500 -4700 euro
Romania	0 lei
Lituania	1000 LTL (300 euro)
Danemarca	10000 DKK (1300 euro)

este până la 1 milion de leva, 1700 de leva dacă valoarea achiziției este de la 1 milion până la 5 milioane și 4500 dacă depășește 5 milioane.

În Macedonia, taxa de stat, la fel se achită în dependență de valoarea achiziției: dacă e mai mică de 20.000 euro taxa constituie echivalentul a 100 euro în dinari, dacă valoarea este de la 20.000 la 100.000 euro, taxa este de 200 euro, în cazul achiziției cu valoare între 100.000 – 200.000 euro, taxa e de 300 euro, iar peste 200.000 euro este achitată o taxă de 400 euro.

În Polonia, taxa pentru depunerea unei plângeri la Camera Națională de Apel (un organism special de cvasi-arbitraj din Varșovia dedicată soluționării diferendelor privind achizițiile publice) este de la 3.500 € la 4.700 €, în funcție de valoarea și de tipul obiectului achiziției.

În România, pentru depunerea unei contestații la Consiliul Național de Soluționare a Contestațiilor nu se percepe taxa de stat.

În unele state se aplică o taxă fixă. În Lituania, taxa pentru a depune o contestație constituie 1,000 LTL (cca 300 EUR) și nu se returnează indiferent dacă este acceptată sau respinsă. Iar în Danemarca, se aplică o taxă de 10,000 DKK (cca 1,300 EUR), dar aceasta este returnată contestatarului indiferent dacă contestația a fost admisă sau respinsă.

Totuși, în multe state nu aplică taxarea pentru procedura de contestare în procesul de atribuire a contractelor de achiziție publică.

În ce privește examinarea contestațiilor direct sau ca și cale de atac în cadrul instanțelor de judecată competente, statele europene prevăd taxe de stat obligatorii.

Tabel 2. Operatori economici cu multiple contestații

Operator Economic	Contestații	Admise	Respinse	Procentaj %
E.	12	5	7	42 / 48
F.	9	4	5	44 / 56
D.I.	7	2	7	29 / 71
A.	6	3	3	50 / 50
S.P.M.	4	0	4	0 / 100
P.P.	4	1	3	25 / 75
A.E.	3	2	1	67 / 33
T.G.	3	1	2	33 / 67
E.G.	3	2	1	67 / 33
A.P.	3	1	2	33 / 67
P.	3	0	3	0 / 100

În ce privește posibilitate existenței schemelor de corupție și aranjamentelor între operatorii economici și Agenție, rezultatele monitorizării și datele statistice nu ne pot ajuta. Or, chiar și operatorii economici care au cele mai multe contestații depuse nu au obținut totdeauna decizii favorabile. Spre exemplu, din 12 contestații ale unui operator economic au fost admise doar 42%, din 9 contestații ale altui operator au fost admise 44%, iar operatorul economic ce a înaintat 7 contestații a obținut câștig de cauză doar în 29% din acestea.

Rezultatele monitorizării ne-a arătat existența și a 11 contestații în care au participat 2 și mai mulți operatori economici, cel mai mult fiind 6 la număr. Ca regulă, Agenția conexează și examinează într-o singură procedură contestațiile care se referă la aceeași procedură de achiziție publică.

În sensul noțiunii definită în art.1 din legea nr.131/2015, prin achiziție publică înțelegem procurarea de bunuri, executarea de lucrări sau prestarea de servicii pentru necesitățile uneia sau mai multor autorități contractante. Pornind de aceasta, am analizat care din domeniile respective ale procedurilor de achiziție publică au fost indicate cel mai des în contestațiile operatorilor economici. În rezultat evidențiem 82 de contestații cu referire la bunuri, 50 de cazuri ce se referă la lucrări și 18 contestații în domeniul serviciilor.

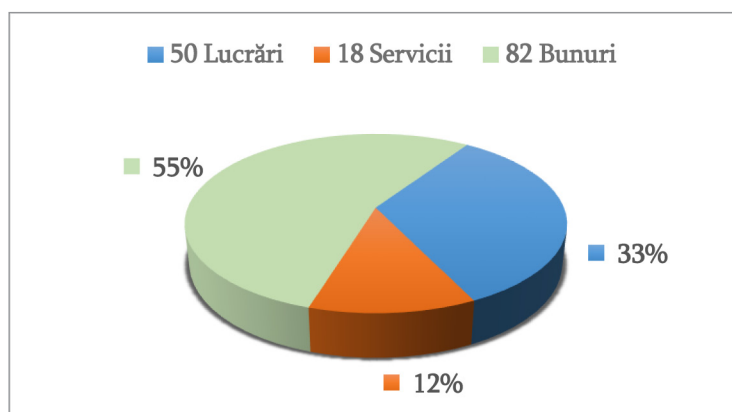

Diagrama 4. Domeniile contestate

Cele mai multe bunuri din procedurile de achiziție contestate se referă la bunurile din domeniul medical (19), urmate de bunurile din domeniul auto și accesoriilor (17), cele tangente cu utilajele /tehnica/aparate (14), precum și bunurile ca echipament de birou și consumabile (12).

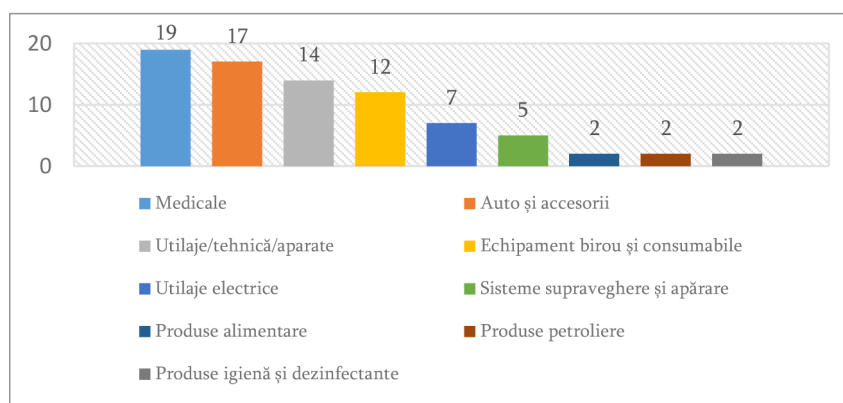

Diagrama 5. Tipuri bunuri

Din categoria lucrărilor, cele mai multe țin de lucrările de construcții și reparații (43). În privința serviciilor, pe podium s-au clasat serviciile de pază (4), serviciile de deservire auto (3), asigurări (3), curățenie și spălare (3), proiectare și analiză (3).

Tabel 3. Autorități contractante cu cele mai multe litigii

Autorități Contractante	Contestații	Admise	Respinse
IMSP Centrul Național de Asistență Medicală Prespitalicească	7	3	4
Centrul pentru Achiziții Publice Centralizate	7	2	5

Autorități Contractante	Contestații	Admise	Respinse
Departamentul Instituțiilor Penitenciare	5	1	4
DETS Buiucani	5	3	2
IMSP Institutul de Medicină Urgentă	5	0	5
Serviciul de Informații și Securitate	4	0	4
DETS Botanica	4	2	2
ÎM Parcul Urban de Autobuze	3	2	1
ANSA	3	1	2
Ministerul Afacerilor Interne	3	2	1
Agenția Servicii Publice	3	1	2

În procedurile de examinare a contestațiilor sunt 27 de autorități contractante care au participat de 2 și mai multe ori. Tabloul celor mai contestate autorități contractante ne poate ajuta să evidențiem cine are nevoie de instruire pentru îmbunătățirea procedurilor de achiziție publică. Inclusiv, putem vedea din ce domenii de activitate fac parte aceste autorități contractante.

Deciziile Agenției au o anumită structură, care se păstrează, în mare parte, pentru toate deciziile. În partea introductivă a deciziei sunt indicate solicitările operatorilor economici formulate în contestațiile depuse de aceștia. Analiza solicitărilor operatorilor economici ne arată că acestea sunt diferite și diverse.

Cele mai frecvente solicitări ale operatorilor economici se referă la:

- Anularea deciziei grupului de lucru privind descalificarea acestuia;
- Anularea procesului-verbal cu privire la evaluarea ofertelor;
- Reevaluarea ofertei sale;
- Revizuirea specificațiilor tehnice;
- Modificarea caietului de sarcini;
- Modificarea anunțului de participare prin excluderea unor cerințe;
- Anularea procedurii de achiziție;
- Reevaluarea rezultatelor procedurii de achiziție;
- Încheierea contractului cu operatorul economic contestatar;
- Extinderea termenului de depunere a ofertelor;
- Descalificarea ofertantului câștigător;
- Anularea contractului de achiziție publică;
- Suspendarea procedurii de achiziție;

În conformitate cu art.76 alin.(1) și (2) din legea nr.131/2015, operatorul economic poate contesta un act al autorității contractante, care poate fi un act administrativ, o acțiune sau inacțiune, care produce sau poate produce efecte juridice în legătură cu procedura de achiziție publică.

Deși formulările operatorilor economici sânt variate, în esență, aceștia contestă:

- documentația de atribuire (toate informațiile legate de obiectul contractului de achiziții publice și de procedura de atribuire a acestuia, inclusiv caietul de sarcini, criteriile de calificare, criteriile de atribuire, factori de evaluare, etc.);
- actele din timpul desfășurării procedurii;
- rezultatul procedurii.

Aici trebuie totuși să remarcăm unele cazuri în care operatorii economici formulează solicitări contrare legii și anume cer Agenție să decidă încheierea contractului cu operatorul economic contestatar. În speță, reieșind din prevederile art.80 alin.(8) din lege, Agenția Națională pentru Soluționarea Contestațiilor nu poate decide atribuirea unui contract către un anumit operator economic.

Pentru ridicarea calității contestațiilor depuse și formularea corectă a solicitărilor, ar fi oportun de organizat instruirii cu agenții economici. La fel, Agenția ar putea elabora și publica, cu titlu de recomandare și îndrumare, anumite modele șablon de solicitări pentru operatorii economici.

În conformitate cu prevederile art.77 alin.(4) lit.d) din legea nr.131/2015, contestația trebuie să conțină esența și temeiul contestației, cu indicarea drepturilor și intereselor legitime ale contestatorului, încălcate în cadrul procedurii de achiziție publică. În Formularul pentru depunerea contestațiilor, la rubrica "Subiectul contestației" este indicat că operatorul economic se va expune în mod obligatoriu asupra circumstanțelor de fapt și de drept prin care s-a încălcat un drept recunoscut de lege.

În rezultatul analizei subliniem motivele de fapt și de drept cel mai des invocate de operatorii economici, după cum urmează:

- descalificare pentru neprezentarea documentelor de calificare solicitate;
- deși oferta a fost mai mică, a fost selectat un alt agent economic;
- includerea de către grupul de lucru a unor cerințe neîntemeiate care avantajează un anumit agent economic;
- includerea unui nou factor de evaluare de către autoritatea contractantă, neanunțat oficial, fapt ce a defavorizat mai mulți participanți;
- specificațiile tehnice contravin regulilor de descriere a bunurilor, fiind indicat producătorul, modele de echipament și țara de origine a bunurilor;
- conflicte de interese ale agentului câștigător;
- nu a fost informat ofertantul despre motivele descalificării;
- oferta anormal de scăzută;
- nu a precizat în mod clar în anunțul de participare criteriile conform cărora vor fi evaluate ofertele;
- oferta respinsă neîntemeiat, deși aceasta corespundea caietului de sarcini;
- a fost modificat anunțul de participare cu inserarea unor schimbări majore și semnificative, fără acordarea unui termen suplimentar de a se conforma;
- în scrisoare autoritatea contractantă nu a menționat criteriile de punctare și selectare a câștigătorului;
- autoritatea contractantă nu a respectat cerințele tehnice din documentația de atribuire;
- informații eronate și mincinoase ale câștigătorului, etc.

Analiza acestor motive, invocate de contestatari, ne indică, de facto, care sunt cele mai dese încălcări comise în procedurile de achiziție publică. Ele pot constitui un punct de reper pentru autoritățile publice de a întreprinde măsurile necesare ce se impun, iar pentru Agenție de a uniformiza practica judiciară de soluționare a contestațiilor.

2. Statistica soluțiilor din deciziile Agenției Naționale pentru Soluționarea Contestațiilor

Din cele 152 de decizii adoptate de Agenție în perioada 8.09.2017 – 23.01.2018, în 81 de cazuri soluția a fost de respingere a contestațiilor (54%), în 37 de cazuri au fost admise parțial contestațiile (24%), iar în 29 de decizii s-a decis admiterea în întregime a contestațiilor (19%). Totodată, au fost emise 2 decizii de revocare a unor decizii anterioare, 1 decizie de modificare a textului unei decizii adoptate anterior și 1 decizie prin care s-a respins contestația, cu mențiunea că aceasta este lipsită de interes.

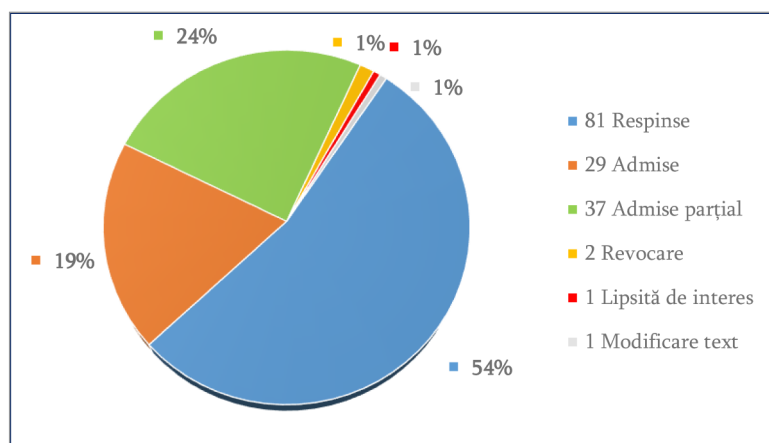

Diagrama 6. Soluțiile adoptate de Agenție

Totodată, am constatat că lipsește de pe pagina web decizia nr.38 a Agenției. Din explicațiile reprezentanților Agenției la masa rotundă din 23.01.2018, situația dată a fost creată de o eroare tehnică la numerotarea și înregistrarea unei decizii.

În cazul deciziilor de admitere a contestațiilor, în cele mai multe cazuri soluția Agenției a fost de anulare a procedurii de achiziție total sau parțial (33), de anulare a contractelor / actelor aferente procedurilor (14), de reevaluare a rezultatelor procedurilor de achiziții (14), de anulare a procesului verbal de evaluare a ofertelor (10).

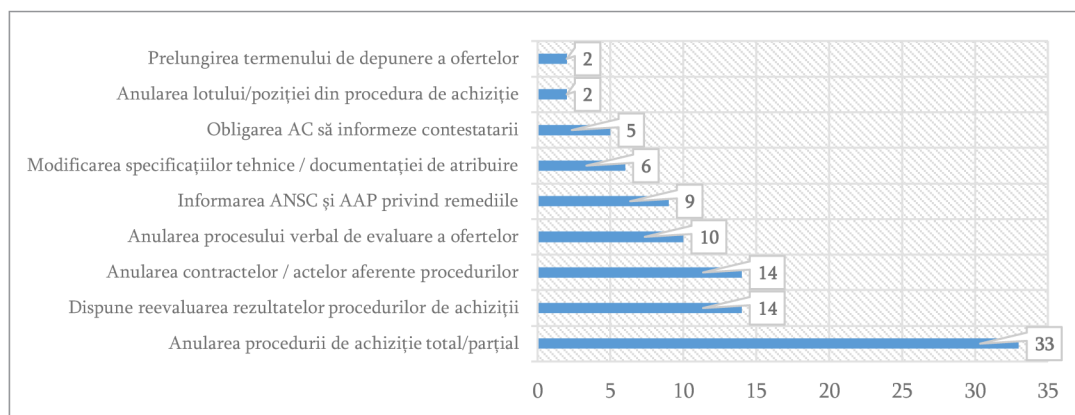

Diagrama 7. Soluțiile Agenției în deciziile de admitere a contestațiilor

Dorim să atragem atenția asupra unor decizii ale Agenției care par a devia de la prevederile cadrului legal. În urma examinării unor contestații, Agenția a adoptat 2 decizii privind respingerea acestora ca fiind tardive. Ulterior, Agenția adoptă alte 2 decizii, prin care s-au "revocat" cele 2 decizii anterioare sus-nominalizate și s-a decis de a respinge contestațiile, în ambele cazuri, ca fiind neîntemeiate.

În primul rând, legea nr.131/2015 nu prevede posibilitatea Agenției de revocare a unei decizii anterioare. Articolul 80 din lege indică expres soluțiile pe care le poate pronunța Agenția Națională pentru Soluționarea Contestațiilor. Potrivit alin.(2) al acestui articol, în procesul examinării contestației, Agenția admite contestația, integral sau parțial, fie respinge contestația. Alineatul (3) și (6) al aceluiași articol dezvoltă soluțiile Agenției, care poate: anula actul contestat în parte sau în tot, obliga autoritatea contractantă să emită un act sau poate dispune orice altă măsură necesară pentru remedierea actelor ce afectează procedura de atribuire, modifica/elimina oricare specificații tehnice din caietul de sarcini ori din alte documente emise în legătură cu procedura de atribuire, anula procedura de atribuire în condițiile art.67, decide asupra continuării sau anulării procedurii de achiziție publică, inclusiv asupra anulării contractului de achiziții publice încheiat.

În rândul doi, reieșind din prevederile art.80 alin.(13) decizia Agenției Naționale pentru Soluționarea Contestațiilor privind soluționarea contestației poate fi atacată în instanța judecătorească competentă. Respectiv, legea stabilește doar o modalitate de revizuire/modificare a deciziei Agenției, prin intermediul instanței de judecată, care se va expune în acest sens prin hotărârea sa.

În rândul trei, Agenția în cele 2 cazuri enunțate mai sus a acționat, se pare, potrivit legii privind contenciosul administrativ. În speță, nu pot fi justificate aceste 2 decizii ale Agenției prin trimitere la legea nr.793/2000. Articolul 14 alin.(1) și (2) din legea contenciosului administrativ spune că o persoană care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-un act administrativ va solicita, printr-o cerere prealabilă, autorității publice emitente, fie organului ierarhic superior, în termen de 30 de zile de la data comunicării actului, revocarea, în tot sau în parte, a acestuia, în cazul în care legea nu dispune altfel. Aici suntem în prezența unor altor raporturi de drept, în care o persoană își poate apăra drepturile sale în fața abuzurilor comise de autoritățile publice prin emiterea unor acte administrative. Or, chiar din definiția actului administrativ, redată în art.2 din legea nr.793/2000, vedem că acesta este emis în vederea organizării executării sau executării în concret a legii. În cazul nostru, deciziile Agenției pot fi catalogate ca acte administrativ-jurisdicționale. Or, așa cum sunt definite în art.2 din lege, acestea sunt acte juridice emise de o autoritate administrativ-jurisdicțională în scopul soluționării unui conflict conform unei proceduri stabilite de lege. Iar, prin autoritate administrativ-jurisdicțională înțelegem organ administrativ sau subdiviziune a unui organ administrativ, investite prin lege cu atribuții jurisdicționale. În speță, actele Agenției (deciziile), potrivit art.80 alin.(13) din legea privind achizițiile publice nr.131/2015, pot fi atacate doar în instanța de judecată competentă. Nu în ultimul rând, trebuie de luat în calcul și prevederile art.4 lit.f) din legea nr.793/2000, care menționează că nu pot fi atacate în instanțele de contencios administrativ actele administrativ-jurisdicționale de sancționare contravențională și alte acte administrative pentru a căror desființare sau modificare legea prevede o altă procedură judiciară.

Toate remarcile menționate se referă și la 1 decizie adoptată de Agenție, prin care s-a modificat textul și unele constatări dintr-o decizie adoptată anterior, fără intervenirea în soluția deciziei inițiale.

În consecință, subliniem necesitatea de a clarifica toate aceste aspecte, nereglementate de legea nr.131/2015, pentru a nu admite interpretări eronate a cadrului legal și potențiale abateri în activitatea Agenției.

Suplimentar, considerăm necesar să ne expunem și asupra deciziei Agenției, prin care s-a respins contestația, cu mențiunea că aceasta este lipsită de interes. În speță, un operator economic a participat la o licitație anterioară pe care a câștigat-o. La contestația unui alt operator economic, Agenția a anulat licitația. Autoritatea contractantă a desfășurat ulterior o nouă licitație. Operatorul economic, câștigătorul inițial al licitației, nu a cunoscut despre această licitație. După ce a aflat despre petrecere licitației și desemnarea câștigătorului, operatorul economic a depus o contestație la Agenție cu solicitarea de anulare a licitației, fiind invocate mai multe nereguli, inclusiv faptul desemnării câștigătoare a unei oferte cu mult mai mare decât a oferit operatorul economic în prima licitație. În decizia de respingere a contestației ca fiind lipsită de interes, Agenția argumentează că operatorul economic nu a avut nici un interes, așa cum este indicat în art.76 alin. (1) din legea nr.131/2015 și nu are dreptul să conteste. Pentru a avea acest drept, Agenția indică că operatorul economic trebuia să participe la licitația repetată.

După cum am mai notat deja, art.76 alin.(1) din legea nr.131/2015 stabilește cine poate contesta actele autorităților contractante și anume - orice persoană care întrunește cumulativ 2 condiții:

- are sau a avut un interes în obținerea unui contract de achiziție publică;
- care consideră că în cadrul procedurilor de achiziție publică un act al autorității contractante a vătămat un drept al său recunoscut de lege, în urma cărui fapt a suportat sau poate suporta prejudicii.

În cazul descris mai sus, prin prisma normelor legale, operatorul economic se încadrează în calitatea procesuală de contestatar. Acesta este un caz mai special, care ridică problema conceptuală a subiecților în cadrul procedurii de contestație. În speță, trebuie de analizat posibilitatea și oportunitatea revizuirii art.76 alin.(1) sau de interpretat această normă legală pentru a oferi posibilitatea și altor persoane să conteste, nu doar participanții.

În acest sens este oportun de a vedea practicile europene, care au o abordare diferită în fiecare țară aparte.

Tabel 4 Dreptul de a contesta în Europa

	Dreptul de a contesta
Finlanda	▪ ofertant ▪ potențial ofertant
Franța	▪ participant la procedură ▪ persoană privată de șansa de a participa ▪ orice persoană care a avut interes
Germania	▪ ofertantul ▪ persoana împiedicată să depună oferta
Irlanda	▪ ofertanții ▪ potențialii ofertanți ▪ persoane cu interes suficient pentru rezultatul achiziției publice (ex: sindicatele)
Italia	▪ ofertantul
Polonia	▪ persoana care a suferit un prejudiciu ▪ persoana care ar putea suferi un prejudiciu
Portugalia	▪ ofertantul
Romania	▪ persoană vătămată
Malta	▪ ofertantul ▪ persoanele interesate (până la expirarea termenului de depunere a ofertelor)
Marea Britanie	▪ persoană care are interes în obținerea unui anumit contract ▪ persoană care a avut interes în obținerea unui anumit contract ▪ alte părți (au un interes suficient pentru rezultatul achiziției)

În Finlanda contestația poate fi înaintată de către o parte interesată, de regulă un ofertant sau un potențial ofertant.

În Franța acțiunea poate fi înaintată de participantul la proces, persoana privată de șansa de a participa, precum și orice persoană care ar fi avut interes să liciteze.

În Germania solicitantul trebuie să aibă un interes în contractul atribuit, fapt dovedit în general prin depunerea unei oferte. Prezentarea unei oferte nu este o cerință în cazul în care presupusa încălcare a legislației privind achizițiile publice împiedică solicitantul să depună o ofertă.

În Irlanda căile de atac sunt disponibile unei persoane care are sau a avut un interes în obținerea unui contract de achiziții publice. În general, aceasta înseamnă că ofertanții sau potențialii ofertanți au dreptul de contestare. Celelalte părți nu au dreptul să inițieze proceduri, cu excepția părților care au un interes suficient pentru rezultatul achiziției publice (de ex: sindicatele).

În Italia orice persoană care a ales să nu participe la o procedură de achiziție nu are dreptul de a solicita anularea ei, chiar dacă ar pretinde un interes.

În Polonia au dreptul să conteste persoanele care au suferit sau ar putea suferi un prejudiciu ca urmare a încălcării de către entitatea contractantă a prevederilor legislației.

În Portugalia poate depune contestația orice ofertant cu condiția să demonstreze că a fost afectat în mod direct de încălcarea legislației.

În România dreptul are orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său ori într-un interes legitim.

În Malta ofertanții procedurilor de achiziție depun contestații, iar persoanele interesate pot depune contestații doar până la expirarea termenului limită de depunere a ofertelor.

În Marea Britanie poate să introducă o acțiune orice operator economic (în esență, orice entitate care are sau a avut un interes în obținerea unui anumit contract). Alte părți pot dispune de acest drept dacă sunt în măsură să demonstreze că au un interes suficient pentru rezultatul achiziției.

3. Respingerea contestațiilor pe motiv de tardivitate

Din cele 81 de cazuri în care soluția Agenției a fost de respingere a contestațiilor, 39 au fost decizii de respingere a acestora ca neîntemeiate (47%), în 35 de cazuri contestațiile au fost respinse ca tardive (43%) și de 8 ori au fost respinse din motiv că contestațiile au fost incomplete (10%).

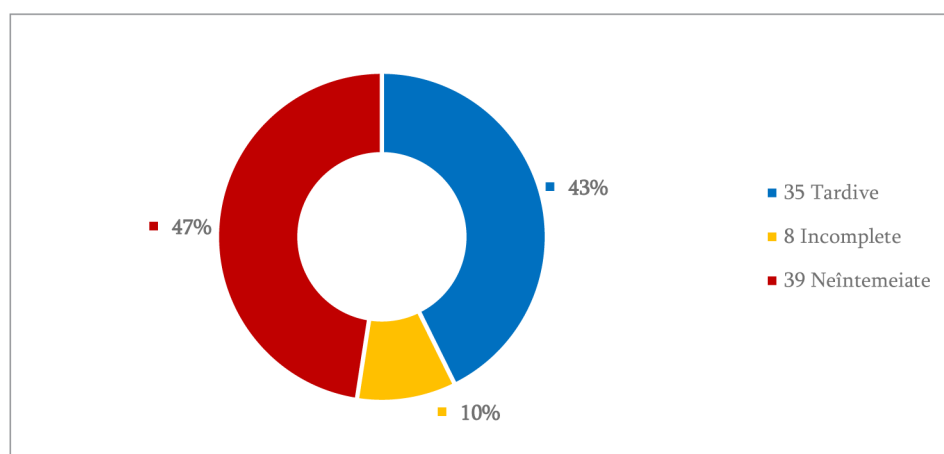

Diagrama 8. Deciziile de respingere

Procentajul contestațiilor respinse ca tardive este unul foarte mare, chiar alarmant. Datele respective sunt consecința lipsei de informare a operatorilor economici referitor la cadrul legal, procedurile și termenii de contestare. Acest fapt nu aduce nici un beneficiu sistemului de soluționare a contestațiilor, precum și întregului sistem al achizițiilor publice. Respingerea contestațiilor ca tardive înseamnă de facto neexaminarea abaterilor și ilegalităților pretinse și invocate de agenții economici. Situația dată descurajează agenții economici, dar, într-o mai mare măsură, prejudiciază interesul public. Or, în eventualitatea examinării în fond a unei contestații (declarată tardive), ar putea fi recuperat un prejudiciu cauzat, inclusiv economisirea banilor publici.

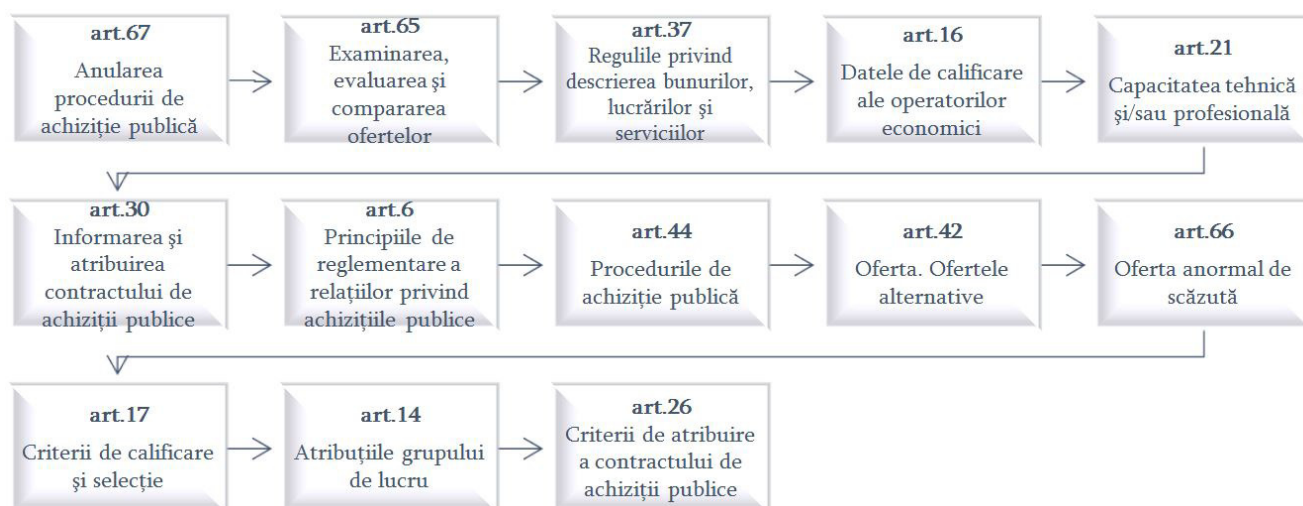
Analiza deciziilor de respingere a contestațiilor ca tardive ne arată un șir de cazuri în care Agenția a constatat omiterea termenului, prevăzut în art.77 din legea nr.131/2015, cu 1 zi sau chiar cu 1 oră. Aici, ar fi oportun de amendat legea pentru a acorda posibilitatea repunerii în termen a operatorilor economici pentru temeiuri justificate, într-un mod similar cum este prevăzut în art.116 din Codul de procedură civilă nr.225/2003.

În procesul de monitorizare au fost depistate anumite practici neuniforme la acest subiect. În unele cazuri Agenția s-a expus referitor la tardivitate doar dacă aceasta era invocată de autoritatea contractantă sau altă parte în proces. În alte cazuri, în pofida faptului că nici o parte nu a invocat tardivitatea, Agenția din proprie inițiativă a constatat-o. Într-un șir de decizii, asupra cărora Agenția s-a expus în fond, nu menționează nimic despre tardivitate. În speță, considerăm necesar de a uniformiza aceste practici. Se poate de analizat și posibilitatea elaborării unui standard, unui model șablon de decizie, chiar și după un template electronic, în care va fi obligatoriu o mențiune despre respectarea / omiterea termenului legal de către operatorul economic.

Totodată, accentuăm necesitatea de informare și instruire a operatorilor economici referitor la termenii de depunere a contestațiilor, fapt ce va duce la scăderea numărului mare de contestații depuse tardiv. Tot aici, ar fi oportun de informat și instruit în privința conținutului unei contestații și completării corecte a acesteia. Or, rezultatele monitorizării indică că 10% din contestații sunt respinse pe acest motiv.

4. Temeiurile de drept invocate de Agenție în motivarea deciziilor

În motivarea deciziilor și soluțiilor adoptate, Agenția invocă și face trimitere la un șir de norme din legea privind achizițiile publice. Cel mai des Agenția a făcut referințe la normele cuprinse în art.65 și 67 din lege privind: interzicerea folosirii pentru autoritatea contractantă, la determinarea ofertei câștigătoare, a criteriilor neprevăzute în documentația de atribuire; neacceptarea ofertei dacă aceasta nu îndeplinește cerințele de calificare, fie oferta nu corespunde cerințelor expuse în documentația de atribuire; dreptul autorității contractante de a considera oferta conformă dacă aceasta conține abateri neînsemnate de la prevederile documentației de atribuire; anularea procedurii de atribuire a contractului de achiziții publice în cazul existenței unor abateri grave precum nerespectarea principiilor sau regulilor privind transparența și comunicarea, etc.

Figură 1. Norme invocate în motivarea deciziilor

5. Practicile neuniforme în deciziile/soluțiile Agenției

Remarci privind sarcina probațiunii

- ☑ Într-un caz Agenția a catalogat drept "declarații" și "neprobate" afirmațiile operatorului economic referitor la oferta anormal de scăzută a concurenților. În astfel de situații, Agenția urma cel puțin să verifice dacă e adevărat sau nu și să indice în decizia sa;

- ☑ Agenția poate indica expres în decizie că sarcina probațiunii revine contestatorului și acesta nu a prezentat dovezi, însă în alte cazuri Agenția, din proprie inițiativă, cercetează mai minuțios și caută dovezi, argumente;

Inițiativa proprie a Agenției

- ☑ În unele cazuri Agenția examinează sub toate aspectele, expunându-se asupra unor circumstanțe neinvocate de operatorul economic în contestație și constată singură anumite abateri;

Remarci privind formularea soluțiilor

- ☑ În cazul în care admite parțial contestația cu mai multe solicitări, Agenția doar uneori indică expres în decizie care din pretenții se resping, însă în majoritatea cazurilor nu specifică;
- ☑ În una din decizii Agenția a respins contestația și totodată a constatat anumite ilegalități, dispunând autorității contractante să reevalueze anumite oferte. Ca regulă, dacă se respinge contestația, nu mai sînt alte puncte în decizie;

Remarci privind soluții diferite în cazuri similare

- ☑ Într-un caz Agenția a constatat că oferta câștigătoare a fost cu abateri nesemnificative de la prevederile documentației de atribuire, însă a decis să anuleze procedura. În alt caz, similar, Agenția a constatat că oferta câștigătoare a fost cu abateri nesemnificative, dar a decis să respingă contestația.
- ☑ De regulă, Agenția admite contestația când se constată că autoritatea contractantă nu a comunicat contestatarului decizia referitoare la rezultatul licitației și motivația. Sînt cazuri când Agenția a respins contestația, argumentînd că această omisiune nu poate constitui temei de revizuire a actelor procedurale ale autorității contractante. În alte cazuri Agenția nu motivează și nici nu se expune asupra unei astfel de pretenții a operatorului economic;
- ☑ În 2 cazuri separate operatorii economici au invocat faptul indicării exprese a denumirii mărcii comerciale, în lipsa sintagmei "sau echivalentul". În rezultat, Agenția adoptă 2 decizii cu soluții diametral opuse. Într-un caz a respins contestația și a motivat că autoritatea contractantă deja utilizează un echipament similar, iar schimbarea lui ar duce la cheltuieli, fiind luat în calcul principiul "utilizarea eficientă a banilor publici și minimizarea riscurilor autorităților contractante". Iar în alt caz Agenția a obligat autoritatea contractantă să modifice specificațiile tehnice cu indicarea expresă a sintagmei "sau echivalentul". Remarcăm faptul că deciziile respective au fost adoptate de același complet;

Este oportun de a ne expune asupra deciziilor Agenției cu același obiect, dar soluții diferite, prin prisma jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului. Curtea a statuat în hotărârile sale că o diferență de tratament în situații analoage sau compatibile este discriminatorie, fiind încălcat art.14 din Convenție și art.1 din Protocolul nr.12 la Convenție (Cauza Frette c. Franța, 26.02.2002; cauza Pretty c. Regatului Unit, 29.04.2002). Totodată, interpretarea și aplicarea în mod diferit a acelorași norme de drept la raporturi de drept similare, dar în cauze diferite, conduce la încălcarea principiului procesului echitabil, astfel fiind încălcată și securitatea raporturilor juridice. În acest sens este relevantă hotărârea CEDO din 06.12.2007 pronunțată în cauza Beian contra României, prin care a fost constatat încălcarea dispozițiilor art.1 din Protocolul nr.1 la Convenție, combinat cu cele ale art.14 din Convenție, precum și dispozițiile art. 6 (1) din Convenție.

În speță, prin această practică, Agenția pentru Soluționarea Contestațiilor a devenit sursa nesiguranței juridice, fapt care poate duce la micșorarea încrederii publicului în sistemul de soluționare a contestațiilor în procedurile de achiziție publică. În consecință, considerăm necesar de a uniformiza jurisprudența Agenției, întrucât la situații similare, se impun soluții similare.

Practici uniforme pozitive

- ☑ Sînt cazuri cînd deja s-a format o practică uniformă, care se regăsește în mai multe decizii ale Agenției. De exemplu, cazurile ce se referă la ”salariul mediu pe oră al muncitorilor-constructori”, care se va calcula potrivit cadrului normativ care reglementează salarizarea în sectorul real, în speță HG nr.165/2010 cu privire la cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real și HG nr.743 / 2002 cu privire la salarizarea angajaților din unitățile cu autonomie financiară;

În rezultatul monitorizării am constatat că nu există nici un caz de suspendare a procedurii de achiziție publică. Legea nr.131/2015 prevede în art.79 alin.(7) că în cazuri temeinic justificate și pentru prevenirea unei pagube iminente, Agenția Națională pentru Soluționarea Contestațiilor, până la soluționarea fondului cauzei, poate să dispună, prin decizie, în termen de 3 zile, inclusiv la cererea părții interesate, suspendarea procedurii de achiziție publică.

Plus la aceasta, am constatat că în decizii nu există nici o opinie separată a unui membru din complet. Potrivit art.79 alin.(4⁵) membrul poate avea opinie separată, care se indică doar în procesul verbal al ședinței. Aici trebuie să remarcăm contradicția acestor norme cu normele cuprinse în pct.41 din Hotărârea Parlamentului nr.271/2016 cu privire la instituirea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Soluționarea Contestațiilor. Or, potrivit lor, opinia separată a unui membru va fi expusă obligatoriu în decizia completului. În speță, se impune completarea legii nr.131/2015 pentru a prevedea expres posibilitatea de indicare în decizia Agenției a opiniei separate a membrului completului.

6. Activitatea completelor și consilierilor Agenției

Pentru a avea o imagine de ansamblu în ce privește gradul de implicare a consilierilor și completelor Agenției în examinarea și adoptarea deciziilor, a fost analizat câte din decizii i-a revenit fiecărui consilier și complet.

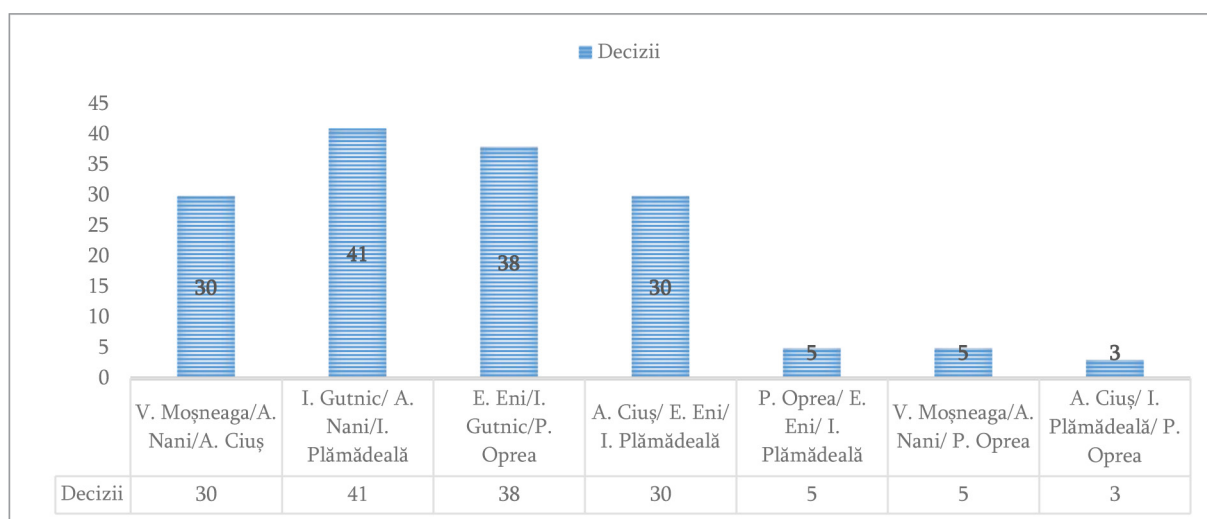

Diagrama 9. Activitatea completelor Agenției

Cel mai prolific complet a fost Irina Gutnic, Angela Nani și Iacob Plămădeală, care au adoptat 41 de decizii, urmat de completul format din Eugenia Eni, Irina Gutnic și Petru Oprea, care au adoptat în aceeași perioadă 38 de decizii.

A fost analizat și procentajul deciziilor de admitere a contestațiilor versus procentajul deciziilor de respingere a contestațiilor pentru fiecare complet în parte. Un procentaj mai mare al contestațiilor admise îl găsim la deciziile adoptate de completul Irina Gutnic, Angela Nani și Iacob Plămădeală (57 %). La fel, un procentaj mai mare al contestațiilor admise în raport cu cele respinse le observăm la completele ce au adoptat cele mai puține decizii (3 sau 5 decizii).

Tabel 3. Procentul admise vs respinse în complete

	V. Moșneaga A. Nani A. Ciuș	I. Gutnic A. Nani I. Plămădeală	E. Eni I. Gutnic P. Oprea	A. Ciuș E. Eni I. Plămădeală	P. Oprea E. Eni I. Plămădeală	V. Moșneaga A. Nani P. Oprea	A. Ciuș I. Plămădeală P. Oprea
Decizii Totale	30	41	38	30	5	5	3
Admise	9	23	15	11	4	4	2
Respınse	21	18	23	19	1	1	1
%	30 / 70 %	57 / 43 %	39 / 61 %	37 / 63 %	80 / 20 %	80 / 20 %	67 / 33 %

Dacă e să analizăm câte decizii a examinat fiecare consilier în cadrul completelor din care a făcut parte, notăm în contul lui Irina Gutnic 79 de decizii, la fel 79 și pentru Iacob Plămădeală, urmat de Angela Nani cu 76 de decizii și Eugenia Eni cu 73 de decizii la activ.

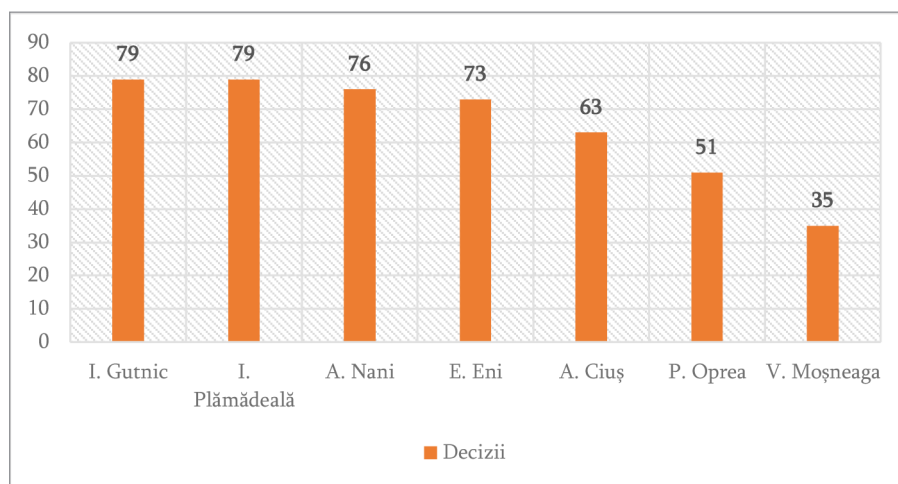

Diagrama 10. Decizii examinate de consilieri

III. RECOMANDĂRI

1. În procesul de modernizare a paginii web www.ansc.md, Agenția urmează să țină cont de propunerile operatorilor economici de a îmbunătăți subrubrica web "Contestații în examinare".
2. Sunt necesare campanii de informare și instruire pentru operatorii economici, în mod special pentru cei din raioanele țării, referitor la:
 - a) procedurile de contestare;
 - b) termenii de depunere a contestațiilor, pentru a nu fi respinse ca tardive;
 - c) conținutul unei contestații și completarea corectă a acesteia, pentru a nu fi respinse pe acest motiv;
 - d) formularea corectă a solicitărilor în contestație, pentru ridicarea calității contestațiilor;
3. Agenția ar putea elabora și publica, cu titlu de recomandare și îndrumare, anumite modele șablon de solicitări în contestații pentru operatorii economici.
4. Sunt necesare instruire pentru autoritățile contractante pentru îmbunătățirea procedurilor de achiziție publică, în mod special autoritățile din domeniile cele mai contestate.
5. Trebuie de analizat posibilitatea și oportunitatea revizuirii art.76 alin.(1) sau de interpretat această normă legală pentru a stabili cu exactitate subiecții în cadrul procedurii de contestație și a oferi posibilitatea și altor persoane să conteste, nu doar participanților la procedurile de achiziție publică.
6. Trebuie de analizat, în baza consultărilor publice cu toate părțile interesate, oportunitatea obligării de achitare a taxei de stat la depunerea contestațiilor, pentru reducerea potențialelor abuzuri din partea operatorilor de rea credință.
7. Ar fi oportun de amendat legea nr.131/2015 pentru a acorda posibilitatea repunerii în termen a operatorilor economici pentru temeiuri justificate, fapt ce va scade procentajul contestațiilor respinse ca tardive.
8. Considerăm necesar de a uniformiza practicile de examinare a tardivității contestațiilor, prin elaborarea unui standard, unui model șablon de decizie, chiar și după un template electronic, în care va fi obligatoriu o mențiune despre respectarea / omiterea termenului legal de către operatorul economic.
9. Este necesar de a revizui practicile Agenției, interpretate eronat și nereglementate de legea nr.131/2015, de revocare a propriilor decizii emise anterior.
10. Trebuie de uniformizat practicile în privința prezentării, solicitării, examinării și analizei probelor în susținerea pretențiilor din contestație. Deși sarcina probațiunii îi revine contestatarului, Agenția trebuie să exercite un rol activ în obținerea, administrarea, identificarea, cercetarea tuturor probelor necesare examinării corecte a procedurii.
11. Agenția trebuie permanent, nu doar în unele cazuri sporadice, să examineze circumstanțele cauzei sub toate aspectele, inclusiv circumstanțele și abaterile neinvocate de operatorul economic, constatate nemijlocit de Agenție în procesul de examinare a cauzei.

12. În cazul în care admite parțial contestația cu mai multe solicitări, Agenția urmează să indice expres în decizie care din pretenții se resping.
13. Agenția urmează să revizuiască practicile adoptării deciziilor prin care, pe de o parte, se respinge contestația și totodată se constată anumite ilegalități, dispunând efectuarea unor acțiuni pentru autoritatea contractantă.
14. Pentru sporirea încrederii publicului în sistemul de soluționare a contestațiilor în procedurile de achiziție publică și pentru a nu crea o practică contrară jurisprudenței CEDO, Agenția urmează să adopte soluții similare pentru situații similare.
15. Agenția urmează să analizeze periodic cele mai dese încălcări comise în procedurile de achiziție publică pentru a întreprinde măsurile necesare ce se impun și pentru a uniformiza practica judiciară de soluționare a contestațiilor.
16. Este oportun de continuat practicile pozitive de uniformizare ale Agenției, precum cea care se referă la ”salariul mediu pe oră al muncitorilor-constructori”, regăsită în mai multe decizii.
17. Se impune completarea legii nr.131/2015 pentru a prevedea expres posibilitatea de indicare în decizia Agenției a opiniei separate a membrului completului.

